

Autor: Oskar Krejčí

Velkým problémem debat o radaru a Rusku je falešná historičnost. V ní jsou fakta nahrazena analogiemi a místo hledání zákonitostí nastupují emotivní stereotypy. Projevilo se to také v diskusi nad článkem Karla Pacnera „Mám strach o naši zemi“ (Reflex č. 39/2009), kde lze zachytit dvě takovéto pasti. Není to ovšem případ jen této diskuse, zejména v poslední době, po americkém odstoupení od radarových plánů v Česku se to projevilo ve slovech pravicových politiků a žurnalistů.

Strach z Ruska vyrůstá dílem z jednostranně zobecněné generační zkušenosti, dílem z vize věčné imperiální ambice Ruska. To vše pak je propojováno s představou, že Rusko stále sleduje linii bolševické zahraniční politiky. Bývaly doby, kdy se celá Evropa třásla před francouzskými vojsky. Dnes tento pocit nesdílí nikdo. Též obavy z Německa mizí jak díky dlouhodobě rozvážné politice této země, tak i v důsledku odchodu generací, které měly s německým imperialismem ty nejhorší zkušenosti. Obdobně to bude s Ruskem.

RUSOFOBIE

Tvrzení, že Rusko po příchodu Vladimira Putina do Kremlu provádí politiku směřující ke světovládě, je prostě nesmysl. To v diskusi ukazuje i Rudolf Kučera. Nejde pouze o fakt, že světovládné ambice Ruska nelze zachytit v žádném oficiálním dokumentu. Rusko bude mít ještě řadu let starosti samo se sebou – s demografickým propadem, modernizací ekonomiky a sociální struktury, hodnotovou krizí společnosti. O stavu armády nemluvě. To, že se snaží mít výhodné postavení v tzv. blízkém zahraničí – což je výraz, jenž se používá pro země bývalého Sovětského svazu, nikoliv pro střední Evropu –, souvisí jak s bezpečnostní tematikou, tak i s přítomností ruských menšin v těchto nových státech, ale i propojeností ekonomiky v bývalém SSSR.

Problémem Evropy 21. století pravděpodobně nebude dovoz velkého množství ropy a plynu z Ruska, ale to, že tyto dodávky nebudou stačit. Skutečnost, že díky příjmům z vývozu bude Rusko posilovat své postavení na Západě, není důsledek imperiální politiky, ale logiky chování kapitálu. Budou se tak chovat i jiní – ze vzdálenějšího západu a východu, ale i jihu. Konkurenti ruských firem ovšem budou ještě dlouho démonizovat Rusko a motat obchod s geopolitikou.

GEOPOLITICKÉ STEREOTYPY

Ty se projevují především ve fikci, že po Obamově rozhodnutí vzniká ve střední Evropě mocenské vakuum, že existuje věčný nepřítel v podobě Ruska (případně Německa), že Írán nemá jiné starosti než připravovat muslimskou invazi do Evropy či USA.

V Česku žádné mocenské vakuum nevzniká. I bez radaru bude Bezpečnostní informační služba nadále spolupracovat se západními zpravodajskými službami a pěstovat protiruské nálady. Čeští generálové budou upevňovat družbu s Bruselem a Washingtonem. A čeští diplomaté budou nadále hlasovat spolu se svými západními velkými bratry. Na tom nic

nezmění ani případné vítězství Jiřího Paroubka ve volbách.

Představa o tom, že Rusko má utkvělé nutkání ovládnout Česko, je právě tak častá jako směšná. Hodnota našeho území je z geopolitického hlediska velmi malá. Na několik měsíců vzrostla, protože zde měla být rozmístěna část systému strategické obrany USA – kterou lze ovšem umístit i jinde a jinak. Ten, kdo se diví, že velmoci mění vztah k dohodám, když se změní situace, nepochopil nic z dějin a zákonitostí mezinárodní politiky.

ZMĚNĚNÁ SITUACE

Po vítězství ve studené válce převládal v USA názor, že po celé 21. století lze udržet americkou hegemonii. Ukázalo se ale, že moc USA nestačí na takové pojetí hegemonie, jež prosazovala vláda George Bushe ml. I zpravodajské služby USA dospěly k závěru, že budoucí svět bude multipolární.

Bude to svět, kde naše západní, liberální či křesťanská civilizace – k níž patří i Rusko – ztratí postavení, které měla po 15. století. V diskusi to naznačil Hynek Fajmon. Má-li nějaká civilizace přežít, musí na jednu ženu připadnout 2,1 dítěte – a v Evropské unii to loni bylo 1,5 dítěte. Úspěšný si musí udržet ekonomickou dynamiku – a meziroční pokles ekonomiky Česka byl v druhém čtvrtletí – 5,5 % HDP, zatímco Čína zaznamenala růst + 7,1. Ti, kdo s takovou bohorovností pohrdají vstřícnými gesty Moskvy, by si měli přečíst knihu Patricka Buchanana *Smrt Západu*, v níž tento bojovný americký konzervativce volá po spojenectví s Ruskem.

Pokles specifické váhy Západu včetně Ruska je tak prudký, že prostý pud sebezáchovy by nás měl odnaučit pěstovat nenávist a házet bomby. Měl by nás vést k jednání i s Íránem. Na dlouhé cestě budoucností budeme mnohem úspěšnější, když pochopíme, že kooperace je nadějnější způsob zajištění našich zájmů než hysterické vize věčných a nepřekonatelných konfliktů.